

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Jure Rerum Ecclesiasticarum Ad Germaniae Catholicae
Principia Et Usum Pars ...**

Complectens Sectionem I. & II.

Zech, Franz Xaver

Ingolstadii, 1758

Titulus XIV. De Bonis Matrimonii, Et Officiis Conjugum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68048](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68048)

Scriptores. Copiose de hac materia scribunt
 PYRRHUS CORRADUS in Praxi Dispensationum Apostolicarum.
 MARCUS PAULUS LEO de Praxi Pœnitentiariæ. THOMAS SANCHEZ de Matrim. Lib. 8.
 VAN ESPEN Jur. Eccl. univ. p. 2. Tit. 13. & 14.
 REIFFENSTUEL Append. ad Lib. IV. Decretal.

TITULUS XIV,
 DE BONIS MATRIMONII & OFFICIIS CONJUGUM.

Conf. Decretal. lib. 4. tit. 10. 17. 20. item Lib. 3. tit. 33.

§. 353.

Tria Bona Matrimonii. PROPRIETATES seu Bona propria Matrimonii dicuntur tria, scilicet *Proles* & *Sacramentum*: quæ ita respici debent, ut Matrimonium sit nullum ac irritum, cui adjicitur *conditio*, seu potius *modus*, his tribus bonis, & consequenter *substantia* Matrimonii repugnans 20.).

§. 354.

20.) C. ult. de Condit. appof.

De Bonis Matrimonii. 471

§. 354. Per *Fidem* intelligitur *Fidei re-*
litas in promissis implendis, quam *pugnat Po-*
violant conjuges, si alteri co-*lygamia:*
pnam sui faciant; servant autem,
quando unus solus cum una so-
la conjungitur. Huic *unitati* op-
ponitur *Polygamia*, seu uxorum plu-
ralitas, quæ adversatur, non quidem
primis & universalibus juris natura-
lis præceptis, primævum naturæ fi-
nem, scilicet generationem & edu-
cationem prolis spectantibus; sed ta-
men fini secundario, scilicet pacifi-
cæ cohabitationi, tranquillæ socie-
tati, & mutux paci, cujus conser-
vandæ rationem ostendit DEUS in
prima Matrimonii institutione, con-
jungendo unum cum una. Jus hoc
naturale variationem patitur pro ra-
tione temporum & circumstantia-
rum: cum autem hæc soli DEO
cognita sit, solus etiam DEUS di-
spensare potest, seu interpretari &
declarare, quando & quomodo ho-
mo juri isti obnoxius sit.

§. 355. Ante diluvium longæva *Dispensatio*
hominum vita ad humani generis *circa hanc*
propagationem sufficiebat: unde *olim data*,
DEUS eo tempore non legitur plu-

G g 4 rali-

ralitatem uxorum permisisse 21.)
 Epocha primæ Dispensationis a Deo
 factæ repetenda est ab ABRAHAM
 ob electi populi propagationem, &
 aliquorum mysteriorum significatio-
 nem, extensa etiam ad Abrahæ po-
 steros 22.). Licet autem de hac Dis-
 pensatione nihil expresse dicant Sa-
 cræ Scripturæ; revera tamen con-
 cessam esse inde eruitur, tum quod
 Abrahamus & plerique sanctitate
 præcellentes Patriarchæ, plures simul
 uxores habuerint; tum quod eam
 ob rem nullibi reprehendantur; tum
 quia traditio supplet Scripturæ silen-
 tium. An etiam alias Gentes hæc
 Dispensatio comprehenderit, con-
 trovertunt Autores. Videtur nega-
 tive respondendum, quia improba-
 bile est, gentibus revelationem Di-
 vinam, sine qua illicita est polyga-
 mia, factam esse: neque etiam ratio
 eadem pro aliis gentibus pugnabat.

Imo

- 21.) LAMECH polygamus adulterii reus
 arguitur. TERTULLIAN. de Exhort.
 Castit. c. 5. S. HIERONYM. advers. Jovi-
 nian. l. I. c. 8.
 22.) Nefas fuisse Pontifici Judæorum, ux-
 ores duas simul in Matrimonio habere, et
 Ta

Imo si libertas polygamiae ad omnes esset extensa, non tam Dispensatio, seu exceptio a lege, sed potius abrogatio legis deberet dici. Unde Gentiles, qui plures uxores duxerunt, non ABRAHAMUM, revelatione Divina id concedente, sed potius pravum LAMECHI exemplum, impellente libidine secuti sunt 23.).

§. 356. Sublata denique hæc Dispensatio est a Christo, prout definitur a Christo. vit Concilium TRIDENTINUM 24.), contra LUTHERUM ejusque affectas, qui PHILIPPO Landgravio Hassiæ alterum conjugium, vivente prioris uxore permiserunt 25.). Exempla 26.) & doctrinæ paucorum Ca-

G g 5 tho-

Talmudicis libris refert PETRUS CUNÆUS de Rep. Hebræor. lib. 2. c. 3.

23.) C. 8. de divortiiis.

24.) Sess. 24. de Matrim. can. 2.

25.) Totam consultationem refert BOSSUET Hist. des variations des Eglises Protestantes lib. 6.

26.) VALENTINIANUS Imp. narratur a SOCRATE lib. 4. c. 30. habuisse plures uxores, cujus rei nulla occurrit mentio apud cœvos scriptores alios.

tholicorum 27.) non præjudicant
 veritati Evangelicæ. Hodierni
 habent a Sæculo undecimo legem
 quæ polygamiam prohibeat 28.)
 Quamvis autem eam non in omni-
 bus provinciis observent, Rabbi
 etiam illorum sibi sumant facultatem
 cognoscendi de causis ducentium
 alteram uxorem priore vivente,
 non repudiata 29.); nihilominus
 Magistratus Christiani, in quorum
 territoriis Judæi versantur, permi-
 ttere non deberent polygamiam
 eorum ob claram prohibitionem Le-
 gum Civilium 30.), & Canonicarum
 31.). Nostra enim non interest, præ-
 pagationem populi Hebraici fove-
 re. Si Gentiles polygami convertantur
 ad fidem Christianam, dimissis ceteris
 eam retinere debent conjugem, quæ
 pri-

27.) Improbatur propositio Autoris D.
 Esprit des Loix tom. 2. lib. 16. cap.
que la loi de la Polygamie est une affaire de
calcul.

28.) JODOC. BECK de Jurib. Judæor. c.
 §. 12.

29.) BODENSCHAZ Kirchliche Verfassung
 der heutigen Juden. part. 4. c. 4. Sect.
 §. 1.

30.) L. 7. C. de Judæis.

31.) C. 8. de Divortiis.

De Bonis Matrimonii. 475

primam ante alias duxerant; modo
censeri possint vera inter se habere
Matrimonia, & non potius vagum
concubitum: si enim hoc vere esset
dubium, respondit URBANUS VIII.
ut Missionarii circa Matrimonia In-
dorum Neophytorum sequerentur
opiniones pro conditione locorum
ac hominum barbaris favorabilio-
res 32.).

§. 357. Legibus & rationi longe *Peccata*
magis repugnat *Polyviria*, seu con-*alia contra*
iunctio simultanea unius *fæminæ Fidem Ma-*
cum pluribus viris: qua in re nec *trimonii.*

DEUS unquam dispensavit, nec bar-
baræ gentes abominandum usum in-
troduserunt. Porro *Fidem Matri-*
monii violant conjuges, non solum
per attentatum alterum conjugium,
sed per quodcunque adulterium, vel
actus libidinosos ad hoc flagitium
tendentes, de quo alibi.

§. 358. Alterum locum inter Bo-*Bonum*
na Matrimonii tenet Bonum *Prolis. Prolis.*
Finis enim Matrimonii a natura in-
tentus est generatio & educatio Pro-
lis. Unde nullum est Matrimonium
illius,

32.) P. NICOL. DEL TECHO Histor. Para-
quar. l. 10. c. 15.

illius, qui laborat impotentia antecedente ad actus generationi inveni-
vientes; vel qui adjicit contractum
conditionem de impedienda, et
non educanda prole 33.). Graviter
me autem peccant, qui absque pro-
vio tali pacto, in usu Matrimonii
conceptionem Proles impediunt; vel
conceptam expellunt; vel natam
male educant. Nec immunes sunt
a peccato, qui non ex causa prohi-
bandæ proles, vel debiti reddunt
sed ob solam voluptatem utuntur
Matrimonio 34.).

*Favores
proles legi-
timæ*

§. 359. Proles ex justis nuptiis
saltem bona fide unius, in facie
clesiæ post præmissas denuntiationes
contractis, nata, dicitur legitimam
gaudetque favoribus Juris, quos
leges negant illegitime natis, c. 8.
re succedendi parentibus in omnibus
bonis

33.) Si adjiceretur pactum de prole
refsi educanda, vitiosa quidem esset
ditio, non tamen Matrimonium red-
irritum, prout defendit P. Pichler
tit. de Sponsal. n. 131. contra P. Scher-
Jurisprud. Canon. Civil. lib. 4. tit. 3.
n. 57. & in Supplem. ad idem c. 5. §.

3.
34.) Propos. 9. damnata ab INNOCENTIO

bonis; participandi statum, nobilitatem & familiam patris; libertatem autem & ingenuitatem matris 35.); capacitate consequendi officia honorata; aptitudine ad recipiendos Ordines Clericales, Beneficia & Dignitates Ecclesiasticas. His privantur illegitime nati, ob inhærentem aliquam maculam paterni peccati; & timorem, ne imitentur incontinentiam parentum. Etiam ex justo Matrimonio nati in Germania non semper participant nobilitatem ac statum patris, si scilicet mater sit inferioris conditionis. Unde nati ex his *Disparagiis* non succedunt in feudis paternis; non participant dignitatem Principis aut Comitis patris; non admittuntur ad Canonicatus multarum Ecclesiarum Cathedralium, aut Ordines Equestres, nisi etiam mater sit illustris profapia. Sæpe tamen Imperatoris beneficio tales matres evaduntur ad gradum nobilitatis, quam habet maritus.

§. 360.

35.) Quoad ingenuitatem aut servitutem commune est Brocardicum, *partus sequitur ventrem.*

Conse-
quuntur
illegitimi

§. 360. Leges etiam illegitimis & fec
verfimode consulunt. Jura quid nefi
vetera ignorabant modos, quibus rint i
tra Matrimonium justum natos, cubin
cere parentes possent legitimos. P minu
mus videtur fuisse CONSTANT bene
NUS, qui nuptiis cum concubin quon
post natam prolem contractis huc tione
effectum dabat, ut Liberi ex eade quem
concubina ante Matrimonium nat voleb
fierent legitimi 36.). Imperator h §.
lege non videtur primario intend Civil
favorem liberorum naturalium, utio pe
te qui ex natalibus suis nec infam die lo
nec macula eo tempore laboraban leges
sed potius meliore, quam legitim proh
fruebantur conditione, cum sui juri erant
essent, nec patriæ potestati subje com
quæ jure Romano filios - famili die a
non multum discernebat a servis. Iusta
tendebat igitur Imperator potius sum
vorem parentum, ut filios natura bus I
per justas cum concubina, eorum si lib
matre, contractas nuptias in sua berer
potestatem redigere possent, & h
favore allicerentur, ad concubin
tum in legitimas nuptias vertendu
Quamvis autem CONSTANTINUS

36.) ZENO Imperator in l. 5. C. de natura
liber. provocat ad hanc legem CONSTAN
TINI, non amplius extantem.

& sequentes quidam Imperatores beneficium hoc solummodo concesserunt iis, qui ante has leges ex concubina liberos sustulissent: nihilominus JUSTINIANUS Imperator id beneficium fecit perpetuum pro sequentibus etiam temporibus; qua ratione fovit potius concubinatum, quem CONSTANTINUS sublatum volebat 37.).

§. 361. Si ad sola principia Juris Civilis attendamus, nulla legitimatio per subsequens Matrimonium hodie locum haberet. Nam juxta istas leges non legitimabantur liberi ex prohibito coitu nati: quales non erant nati ex concubina, vel ex commercio Domini cum ancilla: hodie autem omnis concubitus extra justas nuptias prohibitus est, non tantum Jure Canonico, sed etiam legibus Imperii 38.): consequenter nulli liberi extra justas nuptias nati, deberent legitimari per subsequens Matrimonium:

37.) Constitutiones JUSTINIANI de hoc argumento sunt præcipue in L. 10. & 11. C. de Natur. lib. Novell. 12. 18. 74. 78. 89. 117.

38.) Ordinat. Polit. de ann. 1577. tit. 26.

trimonium. Nihilominus hac
te utimur Jure Canonico, quod
favorem Matrimonii illis liber
concedit legitimationis beneficium
inter quorum parentes Matrimonium
consistere poterat tempore conce
ptionis, nativitatis, veletiam in
medio 39.) : quos liberos omnes
vocat *naturales* : nati autem ex adul
terio 40.), incestu, sacrilegio &
nequa-

39.) Multi hoc colligunt ex Novell. 89. c. 1.
& L. II. C. de natur. lib. ubi inspicit
dum tempus dicitur, quod proli est
vorabilius. Cum autem istæ Confiti
tiones Imperatoris non adæquate respo
deant præsentis decisioni; confirmari
potius hæc est ex mente Juris Canonici
quod in hac legitimatione solummodo
spicit favorem Matrimonii & proli.
40.) C. 6. Qui filii sint legit. Quod
Constitutio, etiam hodie auctoritatem
tineat, ostendit BENEDICTUS XIV. in
lar. tom. I. Const. 113. contra argu
ta Archiepiscopi S. Dominici in Italia
spaniola, ex BOEHMERO de proli
Neque audiendus est BESOLDUS
part. 2. Consil. 55. n. 50. seqq. legi
ri putat per subsequens Matrimonium
beros ex conjugato & soluta procre
cum conjunctio mariti cum soluta
leges civiles non sit adulterium, Ne
lior est ejusdem doctrina part. 5. Consil.

De Bonis Matrimonii. 481

nequaquam legitimantur per subsequentes parentum nuptias.

§. 362. Legitimati per subsequens *per Rescriptum Principis* Matrimonium parentum, quoad omnes juris effectus, excepta sola Dignitate Cardinalitia, æquiparantur legitime natis. 41.). Præbebantur olim

H h

alii

ubi filium adulterinum legitimari censet, quando parentes oblatis precibus, manifestant Principi intentionem suam contrahendi Matrimonium ad effectum legitimandi prolem adulterinam; Princeps enim, permittendo Matrimonium ad has preces, censetur concedere etiam effectum legitimationis, quamvis in Rescripto expressa ejus mentio non fiat. Vid. PEREGRINUS de Fideicommiss. art. 24. n. 76. seqq.

41.) JOAN. HARPPRECHT ad Inst. lib. 1. tit. 10. §. fin. n. 31. seqq. putat, legitimatos per subsequens Matrimonium fungi non posse Assessoris officio in Camera Imperiali: quia ordinatio Cameræ p. 1. tit. 3. §. 2. requirit viros ex legitimo Matrimonio natos: Ehelicher (Ehrlicher) geburt. Hoc argumento infringerentur plerique effectus hujus legitimationis, quæ tamen censetur adeo favorabilis, ut neque Cardinalitia Dignitas illis neganda esset, nisi expressis verbis eam excepisset SIXTUS V. Const. POSTQUAM VERUS 50. ann. 1586. tom. 2. Bullar.

alii quoque modi, quibus proles legitima natalibus restitueretur, scilicet oblatio Curiae, nominatio filii & arrogatio 42.), qui modi nunc in usu recenterunt. In viridi tamen ob-
servantia est legitimatio per *Rescriptum Principis*, quam JUSTINIANUS primus induxit 43.), & nostris temporibus ad preces oblatas frequentissime expedit vel Princeps ipse, vel alius, qui jus legitimandi a Principe impetravit, *Comes Palatinus* hoc dictus 44.), ad illos juvandos, quorum parentes non contraxerunt inter se Matrimonium, aut qui ex datu-
nato coitu concepti & nati sunt. Princeps quidem Laicus legitimat ad effectus Civiles, Ecclesiasticus vero ad effectus Ecclesiasticos.

§. 363.

42.) Novell. 89.

43.) Ibid. c. 9.

44.) Ejusmodi Comes Palatii non censetur habere facultatem legitimandi proprios filios spurios, quæ reservata videtur soli supremo Principi. C. 13. §. in fine cum Rex. Qui filii sint legitimi. C. 1. lib. 2. obs. 142. HARPPRECHT ad l. c. n. 38. seqq. Etiam Comitum Palatii non id permittit DUARENUS in tit. de adopt. c. 13.

De Bonis Matrimonii. 483

§. 363. Adstruitur etiam Summo Pontifici potestas dispensandi *in ra-
dice Matrimonii*, qua via tanquam *le-
gitimi* censentur illi, qui nati sunt ex *ra-
dice Ma-
trimonii* Matrimonio mala fide contracto cum *Ma-
trimonii* impedimento, cujus dispensationem retrotrahit Pontifex ad initium Matrimonii, ita ut, etiamsi parentes nunc jam sint mortui, liberi tamen censeantur nati ex justis nuptiis, etiam in ordine ad effectus civiles 45.).

§. 364. Tertium Matrimonii *Bonum Sa-
cramentum*, seu proprietatem constituit *Sa-
cramenti*, seu vinculi indissolubilitas. Hæc adeo conveniens est naturæ Matrimonii, ut etiam apud Ethnicos Romanos ante sextum sæculum ab Urbe condita nullum repudiatæ uxoris exemplum occurrat 46.): repetitur
H h 2 autem

45.) PEREGRINUS de fideicommiss. art. 23. n. 7. & art. 24. n. 83. SANCHEZ de Matrim. lib. 8. disp. 7. BOËRIUS decif. 263. n. 26.

46.) *Primus Sp. Carvilius uxorem sterilitatis causa dimisit, qui quanquam tolerabili ratione motus videbatur, reprehensione tamen non caruit: quia nec cupiditatem quidem liberorum conjugali fidei proponi debuisse arbitrabantur.* VALER. MAX. lib. 2. c. 1. n. 4.

autem tum ex conjunctione animorum, quam minuit separationis libertas; tum ex obligatione educandi liberos non solum ad aliquod tempus, sed per totam proles vitam.

*seu Vinculi
indissolubi-
litas firma-
ta a Christo,*

§. 365. Hanc naturalem Matrimonii stabilitatem mox in primæva ejusdem institutione agnovit Adamus dicens: *relinquet homo patrem suam, & matrem, & adhaerebit uxori suæ, & erunt duo in carne una 47.*), quæ verba refert Christus, & de perpetuo vinculo interpretatur: *quod ergo Deus conjunxit, homo non separet 48.*.) Permissit quidem MOYSES dimittere uxores dato libello repudii: *sed ad duritiam cordis Judæorum id concessum, ab initio autem non fuisse sic, respondit Christus 49.*), abrogans simul usum libelli repudii: *omnis qui dimittit uxorem suam, & alteram ducit, mechatur 50.*.) : dum autem Christus alibi fornicationis causam excipit, *omnis qui dimiserit uxorem suam, excepta fornicatione*

47.) Genes. II. 24.

48.) MATTH. XIX. 6. MARC. X. 9.

49.) Ibid. MATTH. 8. MARC. 5.

50.) LUC. XVI. 18. MARC. X. 11. 12.

De Bonis Matrimonii. 485

nicationis causa, facit eam mæchari, & qui dimissam duxerit, adulterat § 1.); sola separatio perpetua a thoro & cohabitatione ex causa fornicationis, non autem dissolutio vinculi cum libertate aliarum nuptiarum conceditur, ita ut dicta verba sensum habeant: quicumque dimiserit uxorem (quod non licet nisi ob fornicationem) & aliam duxerit, mæchatur. Hanc interpretationem firmat Apostolus PAULUS § 2.), dum post longam & exactam disputationem de Matrimonii onere, non aliam ejus solvendi rationem assignat, nisi mortem alterius conjugis. Doctrina igitur Ecclesiæ Catholicæ est, Legibus Evangelicis conformis, Christianorum Matrimonium consummatum ex nulla causa, ne quidem ratione adulterii, vel derelictionis, humana potestate dirimi posse, definiente Con-

H h 3 cilio

51.) MATTH. V. 32. & XIX. 9. BOEHMERUS tom. 4. Jur. Eccl. Prot. lib. 4. tit. 19. §. 24. INNOCENTIO III. crimen falsi imponit, dum in C. 8. de Divort. allegat verba Christi omissis vocibus *excepta fornicationis causa*. Sed responderi potest, INNOCENTIUM non stricte voluisse verba, sed sensum Evangelii referre.

52.) I. CORINTH. VII.

cilio TRIDENTINO : si quis dixerit Ecclesiam errare , cum docuit & docet juxta Evangelicam & Apostolicam doctrinam , propter adulterium alterius conjugum Matrimonii vinculum non posse dissolvi &c. &c. anathema sit 53.) : pro qua doctrina stat perpetua Ecclesie traditio 54.) .

& obser- §. 366. Fatemur multos 55.)
vata in Ec- præsertim Græcos Autores , indubitanter
clesia : gere novas nuptias , vivente adultera uxore. Ecclesie enim disciplinam circa hoc negotium venimen-

53.) Sess. 24. can. 7. LAUNOIVS male contendit , hunc Canonem spectare non doctrinam , sed disciplinam. TOURNELY quæst. 5. de Matrim. art. 2. LAUNOIVS refellit.

54.) Concil. ELIBERIT. can. 9. MILETIENSIS II. can. 17. INNOCENT. I. Epist. ad Episcopos TOLOSANUM c. 6. S. HERONIM. Epist. 30. ad Oceanum. S. CLEMENTIS SOST. hom. 17. in Matth. CLEMENS ALEXANDR. lib. 2. Stromat. aliique recenset LE DRUIN de re Sacram. tom. 2. lib. 9. q. 4. c. 1. TOURNELY Theol. tom. 4. part. 3. q. 5. art. 2. CALANCA Dissert. de Divortis præmissa Commentario in Deuteronom.

55.) Non tamen omnes , quos recenset LAUNOIVS de Regia in Matrim. part. 3. art. 1. c. 5.

menter corrumpere Leges Imperatorum 56.) : vel malus rei abusus adeo invaluerat, ut tolli vix posse censeretur; vel leges istæ pro paganis inductæ fuerunt, quorum erat frequens in Imperio numerus. Certe Episcopis autoritas relicta est, ut subjectum populum juxta Ecclesiasticas Leges, receptasque apud Christianos traditiones moderarentur: Principibus interim jus ferendi leges, quas in tribunalibus politicis Judices seruant, sibi retinentibus. Unde quæ in contrarium allegantur, evincunt quidem, tolerata sæpe a singularibus Episcopis fuisse divortia in gratiam Imperialium Sanctionum; nunquam tamen esse probata. Græci potissimum ab Ecclesiæ Catholice doctrina defecerunt. Hinc etiam Canoni TRIDENTINO supra allegato moderatio aliqua, & vocum mutatio adhibita fuit in gratiam Reipublicæ Venetæ, cujus subditi Græ-

H h 4 ci

56.) L. I. & 2. Cod. THEOD. de Repud. L. 8. & 9. Cod. JUST. eod. Novell. 22. c. 16. 18. Novell. 117. & 134. Edictum THEODORICI Regis c. 54. Leg. WISIGOTH. lib. 3. tit. 6. MARCVLF. lib. 2. form. 30.

ei in quibusdam Insulis perseverant in errore suo, ut uxore adultera dimissa, aliam ducant 57.)

Judæi retinent usum libelli repudii.

§. 367. Hodie Judæi, sicut duritiam cordis, ita etiam usum repudii retinent. Quando autem hi vel alii infideles Baptismum suscipiunt, eorum Matrimonia sunt indissolubilia, sicut revera ante Baptismum fuerant, eo solo casu excepto, quo unus ex conjugibus Baptismum suscipit, & cohabitare alteri non potest absque contumelia Creatoris 58.). Matrimonium autem tale non solvitur per Baptismi susceptionem, sed per nuptias subsequentes Baptizati. Judæus tamen baptizatus non potest uxori in suis erroribus perseveranti dare libellum repudii ritu Judaico 59.). Hæc omnia intelligenda sunt de Matrimonio per carnalem

57.) PALLAVICIN. Hist. Conc. TRID. lib. 22. c. 4. n. 27. seq.

58.) I. Corinth. VII. C. 7. de divort.

59.) De hac re edidit singularem Constitutionem BENEDICTUS XIV. Bullarii tom. 2. Const. 38. & de Synod. Diceces. l. 6. c. 4. Ritus autem hodiernos libelli repudii recenset BODENSCHAZ loc. cit. sect. 3.

lem cohabitationem consummato :
Matrimonium enim ratum dissolvi
etiam quoad vinculum per solem-
nem Religionis professionem alterius
conjugum , est indubitata Ecclesie
doctrina 60.).

§. 368. Ex his omnibus resultant *Officia*
jura & officia conjugum. Prima ea- *Conjugum,*
que mutua obligatio secundum re-
gulas justie est fides conjugii , qua
non solum contra castitatem , sed
etiam contra justitiam violatur per
adulterium , consentiente quoque
altero conjugate perpetratum , utpo-
te cujus consensus omnino invalidus
est in præjudicium prolis & status
conjugalis ad bonum societatis hu-
manæ publicum ordinati. II. Usus
conjugii legitimus , scilicet ad ge-
nerationem prolis , qui absque vio-
latione justitiæ negari a neutro po-
test. III. Secundum regulas decori ac
honesti , societati conjugali confor-
mes , ad obligationem conjugum per-
tinet cohabitatio mutua , morumque
attemperatio , ut per veram , since-
ramque amicitiam alter alteri sola-
tium

H h 5

60.) C. 16. de Sponsalib. Conc. TRID. sess.
24. de Matrim. can. 6.

tium atque auxilium præstet, & utriusque fortunæ sint socii. IV. Mariti officium singulariter est, uxorem diligere, nutrire, regere, atque defendere. V. Uxoris officium est, maritum amare, honorare, adiutorio esse non solum in generanda, educandaque prole, sed & in parturitione curarum domesticarum capeffenda, cum aliqua tamen subiectione sub potestate domestica & directiva mariti.

§ *Donationes inter se.* §. 369. Sicut autem hæc societas conjugalis intendit præcipue bonum commune conjugum & prolis; ita summopere ipsi adversatur, si alteruter lucris propriis inhiat cum damno alterius. Ideo leges declarant irritas donationes inter conjuges, ex quibus una pars ditior, altera pauperior reddatur (61.). Originem hæc leges traxerunt ex eo tempore, quo apud Romanos non solum mariti frequenter dimittebant uxores, sed etiam fæminæ sibi libertatem sumebant divertendi a maritis, postquam eos blanditiis conjugalibus spoliarent.

61.) Tot. tit. ff. & Cod. de donat. inter vir. & uxor.

sent. Quanta enim aviditate mulieres sollicitarent maritos pro ornamentis, aliisque munusculis, passim perstringunt Scriptores veteres 62.): retrahendæ igitur mulieres erant a divortiiis per leges, quæ ejusmodi donationes irritas declarabant, & facto divortio ad maritum redituras. Similiter uxoribus providendum erat, ne effusis in maritum donationibus ad incitas tandem redigerentur. Quamvis enim mulieres non censeantur facile donare 63.), nihilominus simulatis mariti blanditiis tandem expugnantur, qui his spoliis ditatus causam divortii quærebat. Malo huic

62.) SENECA de Benefic. lib. VII. c. 9.
Video uniones, non singulos singulis auribus comparatos: jam enim exercitate aures oneri ferendo sunt: junguntur inter se, & insuper alii binis superponuntur: non scitis muliebris insania viros subjecerat, nisi bina ac terna patrimonia auribus singulis pependissent. Prolixum catalogum ornamentorum secundum seriem alphabeticam exhibet TIRAQUELLUS de Legib. Connubial. in leg. 3. gloss. I. part. 3. n. 27. multa etiam enumerantur tot. tit. præfertim l. 25. §. 10. ff. de auro, argento, mundo &c.

63.) L. 4. §. 1. ff. ad SC. Vellejan.

huic remedium posuerunt leges prohibentes, ne inter virum & uxorem donationes valerent 64.) In istud etiam sub Imperatoribus conservatum fuit, licet status connubiorum admodum esset mutatus. Auctoritate tamen SEVERI & ANTONINI robur adjectum fuit donationibus morte confirmatis 65.) ; aut quæ fiunt inter Imperatorem eisque Conjugem 66.) . Item restringitur hæc prohibitio ad eam donationem, quæ ex donantis patrimonio fit 67.) ; simulque donantem pauperiorem, & accipientem facit locupletiolem 68.) ; & quidem extra ordinem & præter morem consuetum 69.) ; ac inter vivos 70.)

Hodier-

64.) Varias alias hujus interdicti causas comminiscuntur PLUTARCHUS *Quæst. Rom.* tom. 2. pag. 265. HOTOMANTUS *Variar. disput.* vol. 1. tit. de Donat. SCIPIO GENTILIS de Donat. inter virum & uxorem lib. 1. c. 5. seq.

65.) L. 3. C. de Donat. int. vir. & uxor.

66.) L. 26. *ibid.*

67.) L. 5. §. 13. ff. eod.

68.) L. 5. §. 8. & L. 32. §. 9. *ibid.*

69.) L. 31. §. 8. *ibid.*

70.) L. 9. & 10. *ibid.*

Hodierno Jure Canonico, cum dissolutio Matrimonii sit abolita, posset fortassis juris vetusti dogma de donationibus inter virum & uxorem pariter aboleri: retinetur tamen 71.), addita nova restrictione, ut validæ censeantur tales donationes, si juramento confirmantur 72.). In Germania pleræque Provinciæ habent peculiare consuetudines, vel statuta de Bonis Conjugum: unde frequens non est usus juris communis in ista materia 73.).

TITULUS XV.

DE DIVORTIIS, ET DOTE POST DIVORTIUM RESTITUENDA.

Conf. Decretal. Lib. 4. tit. 18. 19. 20.

§. 370.

ALIA est dissolutio Matrimonii quo ad vinculum, aliud *Divortium vendum* quoad

71.) C. 8. de donat. inter vir. & uxor.
72.) Arg. c. 28. de Jurejur. Vid. SERAPHIN. DE SERAPHINIS de Privilegiis Juramentorum. privilegio 71. n. 3. seqq.
73.) BOEHMERUS Jur. Eccl. Prot. tom. 4. ad lib. 4. tit. 20. §. 76. seqq.